

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

BEKİR TATLI, 1973 yılında Üsküdar'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini memleketi Kastamonu'da tamamladı. 1991'de Kastamonu İmam Hatip Lisesi'nden mezun olduktan sonra, aynı yıl Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni kazandı. Mezuniyetin ardından 1996 tarihinde Kocaeli Gebze İmam Hatip Lisesi'ne meslek dersleri öğretmeni olarak atandı. 1999 yılında Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslâm Bilimleri Hadis Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi oldu. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisansını (2000); Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktorasını tamamladı (2005). Aynı yıl vatanî görevini ifa etti. 2009'da Yardımcı Doçent, 2011'de Doçent unvanı aldı. Halen Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği görevine devam etmekte olan yazar, evli ve iki çocuk babasıdır.

Kitapları

- ✚ *Âyet ve Hadislerde İsrâ ve Miraç Olayı*,
Çukurova Üniversitesi Basımevi, Adana 2008.
- ✚ *Mimarî Hadisleri*,
Türk İslâm Mimarîsini Taçlandıran Peygamber Sözleri,
Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2012.
- ✚ *Eğitim ve Öğretimde Altın Kurallar*,
(Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin Halifelerinden Sûfi Mehmed Paşa Dârülhadisi Müderrisi Kastamonulu Muharrem Efendi: Terçîbü'l-müteallimîn), Ekrem Matbaası, Adana 2013.
- ✚ *Cibrîl Hadisi ve İslâm Düşüncesine Yansımaları*,
Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2015.

AKADEMİK
HADİS ARAŞTIRMALARI
-II-

Doç. Dr. Bekir TATLI

Emin Yayınları 215

Akademik Hadis Araştırmaları - II

Doç. Dr. Bekir TATLI

1 Baskı Bursa 2016

Dizgi ve sayfa tasarımı: Bekir TATLI

e-posta: tatlibekir37@gmail.com

Baskı: Stüdyo Star Ajans Matbaacılık Ltd. Şti
Nilüfer Ticaret Merkezi Bursa
Sertifika No: 15366

E M İ N Y A Y I N L A R I

Fethiye Mah., Kurlangıç Sok. No:2 16140 Nilüfer / BURSA

Tel: (0224) 242 28 97-8, Fax: (0224) 241 25 69

www.eminyayinlari.com

© Bütün yayın hakları Emin Yayınları'na aittir. Kitap, yayıncının ve yazarın izni olmaksızın hiçbir surette (baskı, fotokopi, elektronik, manyetik, mekanik ve sesli ortamlarda ya da başka bir şekilde) kısmen veya tamamen çoğaltılamaz.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Akademik Hadis Araştırmaları - II

Doç. Dr. Bekir TATLI

1. Hadis 2. Sünnet 3. İslam Dini 4. Din

ISBN: 978-605-9955-92-8

Sertifika No:21217

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ..... 1

**İsmail Sâdık Kemal'in (ö. 1310/1892) Âsâr-ı
Kemâl'deki Hadisçiliği..... 5**

Giriş 5

İsmail Sâdık Kemal'in Hadisleri Nakil Metodu 7

Değerlendirme 26

Sonuç 30

**Kur'ân'da “Dünya” ve “Arz” Kelimelerinin
Kullanımı..... 35**

Giriş 35

Âyetlerde “Dünya” ve “Arz” 36

Farklı Bir Örnek: A'râf, 7/176. Âyet 39

Sonuç 45

**Hadislerde “Dünya” ve “Arz” Kelimeleri -Buhârî
Örneği..... 47**

Giriş 47

Buhârî'nin Rivâyet Üslûbu 48

Sahîhu'l-Buhârî'de “Dünya” (الدنيا) Kelimesinin

Kullanımı 50

Sahîhu'l-Buhârî'de “Arz” (الأرض) Kelimesinin

Kullanımı 60

Sonuç 71

**“Kim bir kavme benzerse, o da onlardandır”
Hadisi 73**

**Şeytanın Hileleri ve Korunma Yolları Hakkında
Bir Çalışma: Risâle-i Teavvüz ve Tercümesi -
Kaynak Tahlil ve Tahkiki- 83**

Giriş 83

Risâlenin Metni 85

Değerlendirme ve Sonuç 144

***Fusûsu'l-Hikem Şârihi Abdullah-ı Bosnevî'ye (ö.
1054/1644) Ait Bir Risâle: er-Risâle fî Temessüli
Cibrîl 153***

Giriş 153

Risâlenin Başlangıcı 155

Değerlendirme ve Sonuç 168

**Kastamonu İl Halk Kütüphanesi'nde Bulunan
Hadise Dair El Yazma Eserler 169**

Giriş 169

Hadisle İlgili Eserler 170

Sonuç 186

**“Tıbb-ı Nebevî Kavramı Bağlamında Hz.
Peygamberin Öğretilerinde Vakit Vurgusu” 187**

Giriş 187

Tıbb-ı Nebevî Kavramından Ne Anlamalıyız? 191

Hz. Peygamberin Öğretilerinde Vakit Vurgusu 193

Müslüman Bireyin Zamanla İmtihanı 198

Sonuç 201

Bir Mücadele Adamı Hasan Basri Çantay'daki (1887-1964) Vatan Sevgisinin Kur'ânî ve Nebevî Temelleri	205
Giriş	205
Hasan Basri Çantay'da Vatan-Millet Sevgisi	208
Çantay'daki Vatan Sevgisinin Kur'ânî Temelleri.....	217
Hasan Basri Çantay'a İlham Veren Nebevî Öğretiler ...	225
Sonuç	237

“Türk-İslâm Davasının Büyük Mütefekkeri Mehmet Feyzî Efendi (ö. 1989) ve Türk Dünyasına Birlik Reçetesi: İslâmiyet Ruhumuz, Türklük Bedenimizdir.”	241
Giriş	241
Mehmet Feyzî Efendi'nin (1912-1989) Kısaca Hayatı...	242
Mehmet Feyzî Efendi'nin Orijinal Yönlerinden Biri:	
Millî Birlik ve Beraberlikle İlgili Fikirleri	244
Değerlendirme	250

Hız. Peygamber'in Dinî Mimariye Nakşedilen Sözlerinin Bölge Halkına Verdiği Mesajlar - Edirne-Balkanlar (Genel) Mukayesesi-.....	263
Giriş	263
Edirne Dinî Mimarisinde Kullanılan Hadisler	267
Kaynağı Şüpheli Rivâyetler	297
Rumeli ve Balkanlarda Türk Mimari Eserleri	303
Balkanlarda Hadis Kullanılan Mimari Mekânlar.....	309
En Çok Kullanılan Hadisler ve Verilen Mesajlar.....	314

Hadis Kitaplarında Bulunan Kitâbü't-Tefsirler	319
Giriş	319
Hadis Kitaplarının Bir Bölümü Olarak Kitâbü't-Tefsirler	321

H.z. Peygamber'in Tefsiri	323
H.z. Peygamber'in Tefsirine Dair Örnekler	325
Sahâbe ve Tâbiînin Tefsiri	351
Sahâbe ve Tâbiinden Tefsir Örnekleri	354
Değerlendirme	360

“Rasûl-i Ekrem'den Mükemmel Eğitim Uygulamaları” **363**

Giriş	363
Rasûlullah (a.s.) nasıl bir eğitimci idi?	364
Bizler nerede hata yapıyoruz, niçin istenen sonuçları alamıyoruz?	369

“Hadislerle İslâm” için Yazılan Maddeler **371**

Peygamber Övgüsüne Mazhar Ameller	371
Kulluğun Zirve Noktası: İhsan Mertebesi	383
Toprak Üzerinde Tasarruflar.....	395
Çetin Bir İmtihan: Uhud Gazvesi.....	405
Bizans Ordusuyla Büyük Kapışma: Yermük Gazvesi	419

“Allah Güzeldir, Güzelliği Sever” Hadisinin Cami Mimarisine Estetik Katkısı **433**

ÖNSÖZ

Akademik hayatımızın bir gereği olarak zaman zaman kitap, makale, bildiri gibi çalışmalarla meşgul olmak durumundayız. Yine bunun tabii bir sonucu olarak bir konuda çalışırken, o ana kadar elde ettiğimiz ilmî birikim ve tecrübe ile yoğurduğumuz verileri belli bir usule harrmanlayıp yazıp çiziyoruz. Elbette ki bir insan olmamız hasebiyle yazdığımız bazı hususlarda çeşitli hatalar da yapabiliyoruz. Einstein'a nispet edilen bir sözde: *“Yanlış yapmayan insan yoktur; insanlık, yanlışını kabul etmekle ve düzeltmekle olur.”* denmiştir. Biz de bu sözde ifade edildiği gibi “insan” olmamız hasebiyle istemeden de olsa pek çok yanlışlar yapıyoruz ve yapmaya da belki devam edeceğiz. Burada önemli olan yanlışta ısrar etmemek ve onları kabul edip düzelterek gerçek “insanlık” onuruna ermektir.

İşte elinizdeki eser böyle bir düşüncenin ürünüdür. Bu eserde yer alan makalelerin tamamına yakını daha önce bir şekilde yayınladığımız yazılardan ibarettir. Daha önceden yayınlanan bir makalenin basımının tekrarlanması ilk başta biraz gereksiz gibi algılanabilirse de aslında haklı sebeplere dayandığı zaman bizce böyle bir durum asla faydadan hâlî değildir. Herşeden önce bir çalışmanın makale olarak yayınlanması, o çalışmanın artık elinizden çıktığını göstermektedir. Dolayısıyla bu makalenin ikinci, üçüncü baskı yapması pek mümkün olmadığından, bu şayet varsa yapılan yanlışların da telafisinin mümkün olmadığı anlamına gelmektedir. Kitaplarda ise böyle bir endişeye mahal yoktur. Yapılan bir yanlışın bir sonraki baskıda düzeltilmesi mümkündür.

Ayrıca makaleler arasındaki farklı yazım şekillerinin giderilerek tek tip bir imlâ geliştirilmesine imkân tanınması ve bir yazarın pek çok makalesini bir arada bulabilme kolaylığı sağlaması sebebiyle de daha önceki çalışmaların

sonradan bir kitapta bir araya getirilmesinin faydalı olduğunu düşünüyöruz. Nitekim bu anlamda bizden önce de pek çok hocamızın yayınlanmış makaleleri bir kitapta derlenerek okuyucuların bunlara kolayca ulaşmasına imkân verildi.

İşte hem hatalarımızı düzeltme, hem pek çok makaleyi bir arada sunma ve hem de yazım birliği sağlama imkânı vermesi açısından böyle bir kitap çalışmasının faydalı olabileceğini düşündük. Muhtemelen daha başka örneklerin bulunabilmesi mümkün olmakla birlikte bunlardan mesela Hâlid b. Sinan'la ilgili bir makalemizi yayınladığımız tarihlerde, İbn Hacer'in *el-İsâbe* adlı eserini yakından tanımamanın getirdiği eksiklikle yaptığımız hatalı bir değerlendirmeyi bu kitabımızda düzeltme şansını elde ettik. Yine Mehmet Feyzî Efendi ile ilgili bir makalemizde, onun doğum tarihi ile ilgili olarak hicrî/rûmî farklılığını hesaba katmamanın sebep olduğu hatalı bir yorumu da bu kitabımızda düzelttik. Yeri gelmişken bu hatalarımıza dikkat çeken hoca ve arkadaşlarımıza teşekkür, bunları düzeltme imkânı bahşeden Allah'a hamd ediyoruz. Tabii ki bundan sonra da bir takım hataların tespit edilmesi veya bazı okuyucularımız tarafından yazım yanlışlarının hâlâ giderilmediğinin düşünülmesi mümkündür. Bunlar için de okuyuculardan hem müsamaha hem de ikaz bekliyoruz.

Bu çalışmamızda sıraladığımız makalelerde daha çok konuların birbiri ile uyumlu olmasını gözeterek bir sıralamada bulduk ve makalelerin yayınlandığı tarihi esas alarak kronolojiye bağlı kalma endişesi hissetmedik. Her bir makalemizin hangi dergide ne zaman yayınlandığı ile ilgili künye bilgilerini de makale ismini verdikten hemen sonra dipnotta kaydettik. Yine hadisle doğrudan ilgili olmasa da bazı yazılarımıza bu kitapta yer verdik. Böyle yapmaktaki gayemiz onların da iki kapak arasına girmesi ve belki meraklılarının istifade etmesidir. Kaynakların yazımında çoğunlukla Chicago sistemini benimsemekle birlikte zaman zaman APA'ya uygun olarak da yazdık. Burada

asıl belirleyici olan aslında o makalemizi yayınladığımız dergi yahut bildiri olarak sunduğumuz sempozyumun formatı olmuştur. Bunları büyük oranda olduğu gibi bıraktık ve birini diğerine dönüştürmeyi tercih etmedik. Ayrıca her makalenin Kaynaklar'ını o makalenin sonunda veremeyi uygun bulduk.

Yaptığımız bu çalışmanın okuyucularımıza faydalı olmasını diliyoruz. Her şeyden öte, bir yazarın bütün makalelerine bir kitapta topluca ulaşabilme imkânı vermesi açısından düşünüldüğünde bile bu kitabımızın kolaylık sağlayacağını tahmin edebiliyoruz.

Geçmiş büyük âlimlerimizin dediği gibi; gayret bizden tevfik/başarı Yüce Allah'tandır.

Bekir TATLI
Mayıs 2016, Adana